

традиції) характеризується ознаками, що визначають його взаємодію з державою та інші особливі риси [20, с. 273-274]. Право – це загальнообов'язкове, формально визначене правило поведінки, що встановлюється чи санкціонується державою з метою регулювання найважливіших для суспільства відносин, шляхом визначення точного змісту прав та обов'язків суб'єктів і можливістю застосування відповідальності за їх невиконання або порушення [20, с. 271-272].

Підсумовуючи проведене дослідження, слід відзначити, що незважаючи на багатоманітність до визначень поняття "право", останнє на сьогодні залишається актуальним, таким, що потребує поглибленої уваги. Адже, існуючі погляди на розуміння визначення права мають у своєму підґрунті різні за своєю суттю основи: 1) одні автори визначальним у праві вказують на волю людини та суспільства (панівного його класу); 2) інші не уявляють права без державного впливу (примусу), яким останнє забезпечується; 3) деякі дослідники перебувають на позиціях, що для права характерним є матерія, яка виявляється у писаній нормі поведінки суб'єкта; 4) дехто вважає, що право неможливо поза суспільством, суспільними відносинами, відтак останні мають стати невід'ємною частиною дефініції права; 5) ліберальний підхід, передбачає включення до поняття права гуманістичних засад існування людини, обравши для цього філософсько-правові категорії рівності, свободи та справедливості. Цей ряд можна продовжувати і продовжувати. Однак, вважаємо за необхідне зазначити, що право – це продукт людської діяльності, у середовищі собі подібних (у суспільстві), метою якого є впорядкування відносин його членів у спосіб, що має забезпечити свободу існування та розвитку кожної особистості, шляхом встановлення нормативних приписів, які не допустять зловживання можливостями особи у реалізації її інтересів та пригнічення інтересів інших, а також знаходить підтримку та забезпечення з боку найбільшого інституту організації людей – держави. Тому вважаємо, що подальше розроблення поняття

"право" має продовжуватися у межах існуючої гуманістичної концепції, панівної у суспільстві, що відображатиме усі його (права) змістовні елементи, тим самим розкриваючи його сутність.

1. Теория государства и права: учебник / [Бабаев В.К., Баранов В.М., Витрук Н.В. и др.]; под ред. Бабаева В.К. – М.: Юристъ, 2003. – 592 с.
2. Мелехин А.В. Теория государства и права: учебник / А.В. Мелехин. – М.: Маркет ДС, 2007. – 640 с.
3. Бертельс Ж.-Л. Общая теория права / Ж.-Л. Бертельс / под общ. ред. В.И. Даниленко / Пер. с фр. – М.: Издательский дом NOTA BENE, 2000. – 576 с.
4. Трубецкой Е.Н. Лекции по энциклопедии права / Е.Н. Трубецкой. – М.: Типография А.И. Мамонтова, 1917. – 227 с.
5. Садик М. Права человека в исламе / Мухаммад Садик, Мухаммад Иусуф. – М. – С-Пб.: Диля, 2008. – 258 с.
6. Марченко М.Н. Теория государства и права: учебник / М.Н. Марченко. – [изд. 2 перераб. и доп.]. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2004. – 640 с.
7. Мірошніченко М. Право: терміно-поняття, поняття, категорія / М. Мірошніченко // Право України. – 2006. – № 3. – с. 29-32.
8. Поляков А.В. Общая теория права / А.В. Поляков. – СПб., 2001. – 642 с.
9. Андрій В. Соціальна сутність права як регулятора суспільних відносин / В. Андрій // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 10 (142). – с. 44-47.
10. Андрій В. Наукова думка про право: логіко-історичний контекст аналізу / В. Андрій // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 7 (139). – с. 3-6.
11. Явич Л.С. Общая теория права / Л.С. Явич. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1976. – 287 с.
12. Борисов Г.А. Теория государства и права: учебник / Г.А. Борисов. – Белгород: Изд-во БелГУ, 2007. – 292 с.
13. Егоров С.Н. Аксиоматические основы теории права / С.Н. Егоров. – СПб.: Лексикон, 2001. – 272 стр.
14. Алексеев С.С. Общая теория права [в 2 томах] / С.С. Алексеев. – Т. 1 – М.: Юрид. лит. 1981. – 361 с.
15. Ракул О.В. Теоретичні засади удосконалення діяльності державного апарату України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 "Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень" / Ракул Оксана Володимирівна. – К., 2010. – 17 с.
16. Шершеневич Г.Ф. Общая теория права. Том 1-2 / Г.Ф. Шершеневич. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://weblibrary.at.ua/load/11-1-0-89>.
17. Баишев Ж. Общие принципы исламского права, теория доказательств и система наказаний. – Алматы: Жети жаргы, 1996. – 80 с.
18. Скакун О.Ф. Теория держави і права: підручник / О.Ф. Скакун / пер. з рос. Бураковський С.О. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.
19. Кельман М.С. Загальна теорія держави та права: підруч. / М.С. Кельман, О.Г. Мурашин, Н.М. Хома. – [3-тє вид., стереотип.] – Львів: "Новий світ – 2000", 2007. – 584 с.
20. Теория держави і права. Академічний курс: підруч. / [О.В. Зайчук, А.П. Заєць, В.С. Журавський та ін.]; за ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
21. Самбор М.А. Інтерес в праві: загальнотеоретичні аспекти розуміння та реалізації: дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Самбор Микола Анатолійович. – К., 2010. – 260 с.

Надійшла до редколегії 11.04.11

удк 347.623

Б. Левківський, доц.

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБУ ТА ПОВ'ЯЗАНИХ З РЕЄСТРАЦІЄЮ ПРАВОВІДНОСИН

У статті розглянуті загальні проблеми нормативного регулювання питань реєстрації шлюбу, прав та обов'язків наречених: умови, порядок реєстрації. Запропоновані шляхи удосконалення чинного законодавства України про шлюб та сім'ю.

Ключові слова: реєстрація, шлюб, сім'я.

В статье рассмотрены общие проблемы нормативного регулирования вопросов регистрации брака, прав и обязанностей новобрачных: условия, порядок регистрации. Предложены пути совершенствования действующего законодательства Украины о браке и семье.

Ключевые слова: регистрация, брак, семья.

The general issues of the normative adjusting of questions of registration of marriage, rights and duties of newlyweds are considered in the article: terms, order of registration. The ways of improvement of current legislation of Ukraine are offered about marriage and monogynopaedium.

Key words: registration, marriage, monogynopaedium.

Вступ. Сімейне законодавство регулює відносини які, як правило, виникають між громадянами як членами сім'ї, відносини, що засновані на шлюбі, близькому спорідненні або такі, які виникають в наслідок складних юридичних складів (реєстрація народження, реєстрація шлюбу) та притримується до відносин між близькими особами, або родичами (усиновлення). Отже питання виникнення, припинення та правозгідності цих відносин є дуже важливим.

Сім'я як правило включає в себе, на сам перед подружжя, тобто осіб, які знаходяться у шлюбі. Саме

шлюб породжує взаємні права та обов'язки між сторонами особами, які після вчинення встановлених законодавством процедурних дій набувають статусу подружжя. Порушення порядку або процедури вчинення дій так само як і відсутність передумов або наявність умов унеможливаючих реєстрацію шлюбу, призводить до неможливості набуття статусу подружжя.

У науковій літературі постійно відбувається аналіз чинного сімейного законодавства України, пропонуються певні шляхи подолання законодавчих прогалин, що були виявлені саме під час їх застосуванні.

Останніми науковими розробками, що присвячені заявленій у даній статті проблематиці є статті: 1) Почекіна Ольга "Реєстрація шлюбу" [1]; 2) Фогель Лариса Борисівна "Питання щодо особливостей реєстрації шлюбу з іноземними громадянами" [2]; 3) Жиліна Г.Г. "Особливості реєстрації шлюбу з іноземцями" [3]; 4) Шипілова Світлана Анатоліївна "Реєстрація шлюбів громадян України з громадянами іноземних держав та особами без громадянства" [4].

Зазначені наукові розробки присвячені проблемам реєстрації шлюбу, в них запропоновано певні шляхи для вирішення існуючих проблем, однак вони не висвітлюють всіх існуючих прогалин, які на сьогодні існують в сімейному законодавстві. Звичайно, що вирішити всі існуючі недоліки законодавчого регулювання реєстрації шлюбу в межах однієї наукової статті неможливо, а відтак спробуємо розглянути основні проблеми нормативного регулювання реєстрації шлюбу та відносин пов'язаних з нею.

Законодавець намагаючись чітко регламентувати відносини пов'язані зі шлюбом спробував закріпити у новому сімейно-шлюбному законодавстві визначення такого складного явища як шлюб. Згідно чинного Сімейного кодексу України [5] (далі – СК) *шлюб – це сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у державному органі реєстрації актів цивільного стану* (ст. 21 СК). Це є першою спробою законодавчого закріплення поняття шлюб і значна кількість науковців стверджує, що це визначення є недосконалим, оскільки не містить обов'язкових ознак та умов шлюбу, свобода шлюбних відносин, (вільний союз), рівність подружжя та інш. Чому законодавець обмежився саме таким визначенням поняття шлюб незрозуміло адже у науковій літературі можна віднайти значну кількість підходів до визначення поняття шлюб, зокрема, при ознайомленні з роботою М. Т. Оридороди [6] можна виділити декілька різних визначень поняття шлюб, які наводять та аналізує автор, що є більш вдалим ніж законодавчо закріплене поняття.

Не можна погодитись із авторами, які стверджують, що у понятті шлюб закріпленому у ст. 21 СК лаконічно сформульовано основні ознаки шлюбу [1]. Повнота та лаконічність, наявність основних ознак шлюбу мала б місце у тому випадку, якщо б у визначенні розкривалися умови та основні ознаки шлюбу. Наприклад якщо доповнити поняття шлюб закріплене у ч. 1 ст. 21 СК термінами "*добровільний*", "*рівний*", "*в принципі довічний*" та зазначено мету створення такого союзу – створення сім'ї.

Добровільність шлюбу є необхідним елементом, відсутність якого призводить до його недійсності, а відтак і відсутності статусу подружжя з відповідними наслідками передбаченими СК.

Наступна запропонований термін "*в принципі довічний*" дозволить привнести інформативності та логічності мети шлюбу та його тривалості. Чоловік та жінка, реєструючи шлюб, мають можливість визначити початок шлюбу та не мають можливості визначити час перебування в шлюбних відносинах, його тривалість. Це є однією із ознак, яка виділяє такий союз з-поміж інших відносин які виникають між чоловіком та жінкою. Адже ми не можемо стверджувати про існування шлюбу, так само як і про існування "*фактичних шлюбних відносин*" у тому випадку, якщо має місце спільне проживання чоловіка та жінки але відсутнє волевиявлення цих осіб до набуття взаємних прав та обов'язків подружжя, членів сім'ї, особи уклали цей союз на визначений час та з іншою метою. Як приклад, можна навести спільне проживання студентів різної статі в одному орендованому приміщенні з метою зменшення витрат на оплату орен-

ди, придбання продуктів харчування. Такий союз не є сімейним незважаючи навіть на присутність деяких його ознак, спільне проживання, ведення спільного господарства. Ці відносини є так звані проживанням "комуну", а не сімейним союзом оскільки відсутній один елемент, волевиявлення до набуття взаємних шлюбних, сімейних прав.

Не можна погодитись з авторами, які підтримують позицію законодавця щодо того що шлюб є сімейним союзом лише в силу реєстрації. Термін "сімейний" засвідчує, що шлюб створює сім'ю, а не спрямований на її створення [1]. Тобто науковець виділяє головним елементом не волевиявлення осіб спрямоване на виникнення у них взаємних прав та обов'язків подружжя, а факт державної реєстрації, що є помилковим.

Дійсно, у більшості випадків шлюб створює сім'ю, однак не завжди. Згідно ч. 2 ст. 40 СК шлюб визнається недейсним за рішенням суду у разі його фіктивності. Шлюб є фіктивним, якщо його укладено жінкою та чоловіком або одним із них **без наміру створення сім'ї**. Тобто особи вдаючись до державної реєстрації шлюбу не мають на меті створити сім'ю, а переслідують інші цілі, зокрема набуття певних прав (на проживання, громадянство, на отримання певних матеріальних благ). Отже головним елементом при визначенні шлюбу є наявність у осіб волевиявлення спрямованого на виникнення у них взаємних прав та обов'язків подружжя, а не факт державної реєстрації їх союзу.

Для уникнення такого роду помилок необхідно конкретизувати, удосконалити норму ст. 21 СК, замінити слова "сімейний союз" на слова "*з метою створення сім'ї*", додавши у визначенні терміни "*добровільний союз*", "*рівний*", "*в принципі довічний*" виклавши її у такій редакції: "**шлюб – це добровільний, в принципі довічний союз фізичних осіб різної статі, зареєстрований у державному органі реєстрації актів цивільного стану з метою створення сім'ї**". Закріплення поняття шлюб у такій редакції дозволить також усунути невідповідність між нормами закріпленіми в ст. 21 та ч. 2 ст. 40 СК.

Іще однією проблемою нового СК України є надлишкове втручання в відносини, що не підлягають регулюванню нормами права, СК наповнений нормами які суперечать одна одній та ускладнюють на практиці вирішення конкретних спорів, пов'язаних з власністю та правами осіб, які проживали або проживають у "*фактичних шлюбних відносинах*".

Спільне проживання чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу. Як впливає з аналізу ч. 4 ст. 3 СК, проживання чоловіка та жінки у "*фактичних шлюбних відносинах*" не створює сімейний союз, не породжує у них взаємних прав та обов'язків подружжя, членів сім'ї. Спільне проживання чоловіка та жінки без шлюбу може бути прирівняне лише судом до сімейних відносин. Однак і в цьому разі виникнення між цими особами взаємних прав та обов'язків притаманних подружжю не відбувається. У разі встановлення судом факту існування між чоловіком та жінкою відносин, які мають ознаки шлюбних, ми не маємо підстав стверджувати, що можливо переглядати законність та ставити під сумнів правомочність укладення одним із цих осіб, без погодження з іншим, цивільних договорів (іпотечний договір). Суд може визнати їх права на майно набуте під час існування таких відносин, вирішити питання щодо розподілу цього майна із застосуванням аналогії закону, розподіливши його на підставі норм глави 8 СК.

Реєстрація шлюбу знаходиться у виключній компетенції органів реєстрації актів цивільного стану. Будь-який інший державний орган, громадська організація, юридична чи фізична особа не має права здійснювати

реєстрацію шлюбу, видавати будь-які документи в підтвердження реєстрації шлюбу.

Підставою для реєстрації шлюбу є спільна заява чоловіка та жінки. Чинне законодавство закріплює необхідність вчинення такого повідомлення у формі письмової заяви, яка подається до будь-якого державного органу реєстрації актів цивільного стану за їхнім вибором. Така спільна заява є нічим іншим як повідомленням компетентного державного органу про намір зареєструвати шлюб, тобто про спільне стійке переконання вчинити узгоджені дії спрямовані на реєстрацію шлюбу, на виникнення взаємних прав та обов'язків подружжя, набуття нового статусу. З моменту отримання такого повідомлення орган реєстрації актів цивільного стану проводить перевірку інформації заявленої нареченими щодо відсутності обставин, які перешкоджають реєстрації шлюбу, та розпочинає підготовку до проведення реєстрації шлюбу у строк, враховуючи побажання наречених про місце та урочистість процедури.

Будова норми ст. 28 СК дає підстави говорити про те, що чоловік та жінка повинні діяти спільно, тобто вчиняти узгоджені дії, які доводять наявність у обох стійкого внутрішнього переконання (волі) зареєструвати шлюб. Про спільність дій осіб щодо подання заяви йдеться і в тому випадку коли один або обидва із наречених в силу певних поважних обставин діють через представника (ч. 3 ст. 28 СК).

Закріплюючи право чоловіка і (або) жінки подати заяву через представника у випадку наявності особливих обставин, законодавець не формулює чітко цю норму. Аналіз норми ст. 28 СК не дає можливість зрозуміти: чи має таке повідомлення бути здійснено у формі єдиного документу, чи може бути два окремі документи, які підтверджують існування спільності намірів. Відповіді на ці питання не дає і Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України [7] і правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні [8].

Вбачається, що таких заяв може бути дві, оскільки обидва (чоловік та жінка) можуть знаходитись в особливих умовах або знаходитись на значній відстані один від одного. Тому спільність намірів зареєструвати шлюб визначається висловленням в письмовій формі внутрішнього стійкого психологічного переконання, вчинення спільних дій, спрямованих на реєстрацію шлюбу. Отже необхідно удосконалити норму закріплену в ч. 3 ст. 28 СК виклавши її в такій редакції: *"Якщо жінка і (або) чоловік не можуть через поважні причини особисто подати заяву про реєстрацію шлюбу до державного органу реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально засвідчену, можуть подати їх представники. У випадку неможливості подання спільної заяви, представники можуть подати два окремі нотаріально завірени документи, по одному від кожного з них, в яких закріплено волевиявлення довіритель зареєструвати шлюб. Повноваження представника мають бути нотаріально засвідчені"*.

Така редакція дозволить врахувати і розвиток технічних можливостей та поширення інформаційних технологій серед населення, процедура подачі заяви може змінитися. Ймовірно найближчим часом у законодавстві відбудуться зміни щодо форми здійснення повідомлення компетентного державного органу про намір реєстрації шлюбу. Буде передбачено можливість здійснення повідомлення через мережу Інтернет, шляхом відправки електронного документу. Така зміна законодавства підтвердить позицію висловлену в даній статті, що важливим елементом є наявність волі, а не те, в якій формі (документарній або електронній, єдиним або декілько-

ма документами) буде її донесено до уповноваженого державою органу.

Щодо регулювання *"дошлюбних відносин"*, зокрема відносин з приводу заручин, то вбачається, що позиція законодавця з цього приводу є спірною. Аналіз норми закріпленої в ст.31 СК дозволяє стверджувати, що вона суперечить традиціям та звичаям українського народу, породжує безпідставні зобов'язання, входить в протиріччя з іншими нормами чинного законодавства.

Потребує додаткового обґрунтування позиція науковців які стверджують, що підстави та можливість відшкодування витрат понесених однією із сторін при приготуванні до реєстрації шлюбу та весілля у випадку відмови іншої сторони зареєструвати шлюб закріплена у ст. 31 СК є прогресивною нормою. Так, Костенко Леся аналізує порядок відшкодування понесених витрат, повернення дарунку отриманого одним із наречених [9], забуваючи про те, що за правовою природою такі відносини не є сімейно-правовими, забуває про недоречність регулювання цивільно-правових відносин нормами СК. Про недоречність закріплення такої норми в сімейному законодавстві висловлювалися ще класики цивілістики. Так, ще в 1915 році видатний цивіліст В. І. Сінайський у підручнику "Російське цивільне право" зазначав, що "Кожна із сторін, незважаючи на заручини (рос. сговор), вправі не заключати шлюб і не обтягується за те жодною матеріальною відповідальністю. Так само і відмова від обіцянки або її недодержання вступити в шлюб, даного зарученими або їх батьками, не може само по собі бути підставою для стягнення понесених на приготування до весілля збитків за (ст. 684)" [10].

Аналіз історичних документів дозволяє стверджувати, що норми подібні з нормою закріпленою у ст. 31 СК були вилучені із законодавства і не використовувалися для регулювання дошлюбних відносин з 1702 року [11, ст. 20].

Щодо аналізу норм чинного Сімейного кодексу України то на підставі одержаних результатів можна стверджувати, що норма ч. 3 ст. 31 СК вступає в протиріччя як з іншими нормами СК так і з нормами інших нормативних актів. Так, згідно зі ст. 24 СК шлюб ґрунтується на вільній згоді чоловіка та жінки, подача заяви про реєстрацію шлюбу не створює обов'язку для наречених зареєструвати шлюб, оскільки подача заяви про реєстрацію шлюбу є лише регламентованим порядком повідомлення компетентного органу про намір зареєструвати шлюб і не створює обов'язку зареєструвати його. Встановлюючи негативні наслідки для особи, яка відмовилася від реєстрації шлюбу, законодавець лише створює умови до виникнення фіктивних шлюбів, зареєстрованих не з метою створення сім'ї, а з метою уникнення негативних матеріальних наслідків (відшкодування витрат понесених іншою стороною).

Особа яка зареєструє шлюб необмежена розірвати його у цей самий день, подати заяву про його розірвання. По відношенню до такої особи не можливо застосувати положення ст. 31 СК оскільки шлюб був зареєстрований, хоча і без наміру створити сім'ю. Більш того, у разі визнання такого шлюбу недійсним особа не буде зобов'язана відшкодувати затрати понесені іншою стороною по приготуванню до весілля та реєстрації шлюбу, оскільки ст.ст. 45 та 46 СК непередбачено такого наслідку, як відшкодування витрат понесених іншою стороною по приготуванню до реєстрації шлюбу та весілля.

Зауваження викликає і норма ч.4 ст. 31 СК України, яка зобов'язує обдаровану особу повернути дарунок, або відшкодувати його вартість, якщо дарунок не зберігся, лише у таких випадках:

1) правова ініціатива припинення договору дарування виходить від дарувальника;

2) за умови набрання законної сили рішення суду про розірвання договору дарування.

Дані відносини за своєю природою виходять за межі сімейно-правових. Сімейний кодекс України регулює відносини, як правило, між членами сім'ї, а не між контрагентами у договірних відносинах, тому і будь-які питання з приводу повернення дарунку будуть регулюватися не сімейним законодавством, а цивільним. Такої думки дотримується і В. Ватрас, який зазначає: "Сам факт подачі заяви про реєстрацію шлюбу, тобто набуття особами статусу наречених, не створює обов'язку до вступу в шлюб. До настання такого юридичного факту, як реєстрація шлюбу, цих осіб неможливо вважати суб'єктами сімейних правовідносин. Відносини, що склалися між цими особами можна назвати "передшлюбними", але аж ніяк не шлюбними. Важко ці відносини назвати сімейними в прямому розумінні цього слова, оскільки в них немає ознак сім'ї. Доцільніше такі відносини охарактеризувати як цивільно-правові і врегулювати їх варто не на рівні сімейного законодавства, а в ЦК України, в якому й передбачено можливість захисту прав та охоронюваних законом інтересів таких осіб, у тому числі й щодо відшкодування затрат на приготування до шлюбу" [12].

Аналіз ч. 4 ст. 31 СК дозволяє стверджувати, що мова іде про реальний договір дарування, а не про консенсуальний. Розірвання договору дарування за яким річ уже була передана обдарованій особі, на вимогу дарувальника можливо лише з підстав передбачених ст. 727 ЦК України [13], а така підстава як відмова від шлюбу обдарованим у цій статті відсутня. Обдарована особа, яка отримала подарунок, набуває права власності на подаровану річ і тому не зобов'язана за власної ініціативи повертати її. Реалізація дарувальником, закріпленого в ст. 31 СК, права вимагати припинення договору дарування в наслідок відмови обдарованого від реєстрації шлюбу, сумнівна.

Цивільний кодекс України передбачає можливість укладення договору дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому, через певний строк або у разі настання певної відкладальної обставини (ст. 723 ЦК). Такою відкладальною обставиною може бути реєстрація шлюбу, однак у цьому випадку дарунок залишається у дарувальника і лише після реєстрації шлюбу у

дарувальника виникає обов'язок передати дарунок обдарованому, а у обдарованого – право вимагати передачі дарунка.

Сумнівним вбачається і можливість розірвання договору дарування з підстав закріплених у ст. 726 ЦК, в якій закріплено наслідки порушення обдарованим обов'язку на користь третьої особи, оскільки норма ст. 725 ЦК передбачає можливість встановлення обов'язку виключно майнового характеру, а реєстрація шлюбу є особистим немайновим правом фізичної особи.

Проведений у цій статті аналіз норм чинного СК які регулюють питання реєстрації шлюбу та пов'язаних з реєстрацією "передшлюбних" відносин дозволяє стверджувати про необхідність їх суттєвого доопрацювання, а у деяких випадках і вилучення, зокрема ст. 31 СК в повному обсязі. Такі зміни чинного законодавства дозволять виконати завдання СК України зазначені у ст.ст. 1, 2, здійснювати регулювання належних сімейних відносин, не виходячи за їх межі.

1. Почекіна Ольга "Реєстрація шлюбу" // Юридичний журнал. – 2009 р. – № 2 – <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3144>. 2. Фогель Лариса Борисівна "Питання щодо особливостей реєстрації шлюбу з іноземними громадянами" // Юридичний журнал. – 2009 р. – № 2 – <http://jurportal.net/showthread.php?t=551>. 3. Жиліна Г.Г. "Особливості реєстрації шлюбу з іноземцями" <http://www.prokorosten.net/ukraina/osoblivost-re-strats-shlub-v-z-nozemyamy> 4. Шипілова Світлана Анатоліївна "Реєстрація шлюбів громадян України з громадянами іноземних держав та особами без громадянства" <http://www.sovet-dalubov.com/consulting/33.html>. 5. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року // ВВРУ. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135. 6. Оридорога М.Т. Шлюбне правовідношення: 12.00.03 / КГУ ім. Т. Шевченка: Дис...докт. юрид. наук. – К. – 1974. – 303 с. 7. Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0283-04>. 8. Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0719-00>. 9. Костенко Леся "Правове регулювання заручин в Україні" // Юридичний журнал. – 2008 р. – № 7 – <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2995>. 10. Сінайський В.І. Російське цивільне право. (Класика російської цивілістики) – М.: "Статут", 2002. – 638 с. 11. Цатурова М. К. Російське сімейне право XVI – XVIII ст. – М.: Юридична література, 1991. – 112 с. 12. Ватрас Володимир "Особливості суб'єктного складу подружніх і прирівняних до них правовідносин" // Юридичний журнал. – 2009 р. – № 2 – <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3130>. 13. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // ОВУ. – 2003. – № 11. – Ст. 261. 14. Жилінова І. В. Інститут заручин: далеке минуле і найближче майбутнє // Вісник Академії правових наук України. – 2001. – № 4 (27). – С. 130–138.

Надійшла до редколегії 11.04.11

УДК: 346.56

К. Апанасенко, канд. юрид. наук

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ ВЛАСНІСТЮ: ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ І ТЕНДЕНЦІЇ ОСТАННІХ РОКІВ

У статті досліджуються зміни у законодавстві про правовий режим державної власності, які відбулись після прийняття Закону України "Про управління об'єктами державної власності". Також автор викладає свої висновки про останні тенденції в управлінні державною власністю.

Ключові слова: державна власність, управління, державний сектор економіки, державне підприємство.

В статье исследуются изменения в законодательстве о правовом режиме государственной собственности, которые произошли после принятия Закона Украины "Об управлении объектами государственной собственности". Также автор излагает свои выводы о последних тенденциях в управлении государственной собственностью.

Ключевые слова: государственная собственность, управление, государственный сектор экономики, государственное предприятие.

Changes in the legislation about legal rate of state property which took place after acceptance of the Law of Ukraine "About administration by objects of state property" are investigated in the article. Also author commits own conclusions about last tendencies in the administration by state property.

Key words: state property, administration, state sector of economic, state enterprise.

Одним із найбільших за масштабами секторів української економіки на даний час є державний сектор економіки. Він об'єднує суб'єктів господарювання багатьох галузей економіки, орієнтиром тут можуть служити норми Законів України "Про приватизацію дер-

жавного майна" від 4 березня 1992 р. (ч. 2 ст. 5), "Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації" від 7 липня 1999 р. Це об'єкти галузей енергетики, транспорту, освіти, науки і культури, сфери лісового господарства, картографії і геоде-